UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

D ante A

urn:nbn:de:hbz:466:1-97861

Visual Library

Cyzicus nobis nõ ſatis cõſtat adeo claritatē rebus adimunt tēpora ⁊ nos homunciones diuturnā querimus in hoc ſeculo gloriā quā potentiſſime ciuitates retinere nõ potuerūt

D Littera quādoqȝ p th aſpirato ponit: vt Theos deus. quandoqȝ conuertitur ī b vt quod olduellum nos iam bellum dicimus. Et duellona bellona. Quādoqȝ in L vt a ſedeo: olim ſedda dicebat que nūc ſella. Quandoqȝ ī r vt Meridies ab eo quod ē mediꝰ dies. Interponit nōun ꝙ in ꝯpoſitis hiatus ꝓhibēdi cā: vt in ꝓdeſt redarguo. Subtrahit quādo ſequēs ſyllaba ab ſcū: alia ꝯſonante īcipit. Ut aſcēdo Aſpicio. Qñ aūt ꝯuertat ī alias litteras dictū ē ī ad.

Dacia p c regio in Scythia: quā quidā Thracie partē: quidam ꝯterminā dicunt. Alij prouinciam citra ⁊ vltra Iſtrum eſſe autumant. hec vt Ptolo. ſcribit a ſeptentrione parte Salmatie a carpato monte a meridie danubio terminat. quā nonnulli valachiā magnā eſſe voluerunt. Cuius populi Daci et dace dicuntur. q̄ olim Strabone teſte appellati ſunt. ex quo apud Athenienſes dauorū nomina ſeruilia plurimū abūdabant. Hinc factum eſt vt in comedijs ſerui ītroducant daui nominati qui alio nomine Gete dicti ſunt.

Dacicꝰ dictꝰ ē q̄ daciam vicit ſicut a germania germanicꝰ. Iune. Cū lance beata dacicꝰ ⁊ ſcripto radiat germanicus auro.

Dactylus. pe. cor. a latinis dicitur digitus. Ad cuius ſimilitudinē metri pes vocatur. Item Dactyli caryce ideſt fructos palme. Apitius. Et croci dragme ſingule dactylorum oſſibꝰ torridis quinqȝ his deniqȝ dactylis nūc mollitis ē. Eſt ⁊ Dactylus vue genus in longum porrecte. A Columella Dactylides dicuntur vuea digitali gracilitate.

Demon latine ſciens dr̄. Aug. li. ix. ciui. dei. Demones dicuntur quoniam grecū vocabulū eſt ob ſcientiā nominati. Noſtre religionis homines appellant ſpiritus ī celo a deo creatos q̄ de celo deiecti partiȝ ī terre īfimo partiȝ ī hͦ aere damnati ſūt. hīc Eudemon ⁊ Cacodemon ꝓ bono ⁊ malo demone. Demon etiā animus humanus in corpore ſitus vocatur.

Demonium idem quod demon. Demonioſus ⁊ demoniacꝰ q̄ a demone poſſidetur. vnde de apoſtolo Thoma ſcribitur ꝙ demonioſi liberabantur.

Dedalus pe. cor. dici poteſt ingenioſus. Quo nomine dictus ē Athenienſis faber egregius Icari pater qui ſerram aſciaȝ ꝑpendiculū terebrā gultinū lithotoltaȝ īuenit: malūqȝ ⁊ antennam naui impoſuit. Hic accuſatus ꝙ perdicam ſororis filiū īteremiſſet. Iudicij metu in Cretā fugit: vbi Labyrinthū fabricauit vbi Minotaurus includeretur opus potentiſſimū humani ingenij. Dictus Dedalus vt quidam exiſtimāt ατωο του Δαι Δαλλει μ quod eſt variare. Alij hoc verbum a Dedalo deriuatū putant ob multiplex variūqȝ igeniū hoīs ꝑꝑ ꝙ greci Δαι Δαλομ variuȝ dicunt. Et lucre. Terrā ob reruȝ artificiorūqȝ varietate dedalaȝ nominat. Ennius ſimili modo Mineruam Uirgilius Circem. Plau. Logodedalos vocant qui dolum colunt ſermonis ornatu.

Dedala neu. gñe: vrbs lycie: a mõte lycie: ſeu a Dedalo ibi ſepulto quem coluber aq̄ticus ex amne nino in paludem quaȝ dedalus commeabat egreſſus momordiſſet.

Dalmatia: regio Illyrica contermina liburnie verſus occaſuȝ a qua Dalmate dicti ſunt populi: q̄ vt Abianus ſcribit. domiti ab Auguſto fuere In ea Iadera ciuitas īſignis rex abundantia ⁊ Raguſium olim Epidaurus dicta. hinc Dalmaticꝰ a. um. Sue. extrema bella duo per ſe geſſit: dalmaticum adoleſcens adhuc ⁊ cantabricum.

Dama gñs capre ſylueſtris tam maſ. ꝙȝ femi. gñis Uir. Cuȝ canibus timidi venient ad pocula dame Mar. Dente timetur aper: defendunt cornua ceruum. Imbelles dame quid niſi ꝑda ſumus: huius diminutiuum eſt Damula.

Damaſcus vrbs nobiliſſima ⁊ caput Syrie. vnde Damaſcena pruna auctore Plynio li. xv. dicta creduntur.

Damon nomen philoſophi pytagorici qui cum phintia arctiſſimo amicitie vinculo conſtrictus fuit.

Damocles nomē ꝓprium vnius ex aſſentoribus Dionyſij.

Dametas cū diphtongo e nomē paſtoris de quo Uirgilius.

Damnū ⁊ damnatio a demptione q̄ſi diminutiōe cū minus de re factū eſt ꝙȝ quāti cõſtat. hīc damnoſus a. um. Col. li. j. Qd etſi ꝑ partes nōunqȝ dānoſuȝ ē: ī ſumma tamē ꝯpendioſum.

Damno as. damno afficio vñ īdemnis q̄ nullo afficit damno. Sed cū de peccato vel ꝺ peccati pena agit qñqȝ albatiuo: qñqȝ genitiuo iungit. Ci. li. iiij. ad herē. Maiores noſtri ſiquā vnius peccati mulierē dānabāt ſimplici iudicio maleficiorū multoꝝ ꝯuictā oportebat. Quo pacto: Qm̄ quā īpudicā iudicarāt: eā veneficij quoqȝ dānatam exiſtimabāt. Et li. j. Tuſ. Sȝ plurimi ꝯ nitunt: aīoſqȝ q̄ſi capite dānatos morte multauit. Qñ vͦ nõ apponit pretiū vl' peccatū penaqȝ peccati accuſatiuo tm̄ iūgit: ⁊ ſigt̄ culpo. hie. in p̄ſa. pent. Quid igit damnamꝰ veteres: minime. Sȝ poſt prioꝝ ſtudia ī domo dñi qd poſſumꝰ laboramꝰ. Ci. li. iiij. Tuſ. Rex nām ꝙȝ errorē dānare voluimꝰ Interdū dānare accipit ꝓ exheredare. vnde e duobꝰ filijs alteꝝ heredē inſtitutū: alteꝝ damnatū legimus. Interdū ꝓ cõpellere obligare ⁊ neceſſitate aſtringere. Ter. Tuus eſt damnatus gnatus: nõ tu. Interdū ꝓ liberare. Uir. Damnabis tu quoqȝ votis. Et eſt tranſlatio quaſi vt damnati cõpellunt maleficijs eorū penas luere: ita tu votis ſupplicum cõpelleris eos exaudire. A participio Dānatus vi cõpoſitum indēnatus: qui in dicta cauſa. i. nõ defenſa aut incognita cā dānatꝰ eſt. Sal. Hi primo cepe quēqȝ peſſimū ⁊ oībus inuiſum indēnatū necare. Aliqñ indennatus dr̄ non dānatus. Liui. li. ij. Cū indēnatū in dicta cā non debere violari. Cõpoſita a dāno ſunt condēno ⁊ predamno ꝙ eſt añ dāno Liui. li. iiij. Totam culpam eius tēporis in predamnatuȝ collegam trāſferentem omnes tribus abſoluerunt.

Dan: vicus eſt ī quarto a paneade miliario euntibus tyrum q̄ vſqȝ hodie ſic vocat: terminus iudee ꝓuīcie ꝯtra ſeptētrionē. De quo ⁊ Iordanis flumen erūpens a loco ſortitus ē nomē. Ior. q̄ppe piſpon. i. fluuiū ſiue riuum hebrei vocant.

Daniſta: fenerator creditor. Plau. Morigerus eſt mihi daniſta qui de me argentū nõ petit: a dādo: ꝙ det fenori: vl' a greco αποτου Δανειξει μ ꝙ eſt mutuare. Daniſticus feneratorius. Daniſma mutuum vſura.

Danunt qñqȝ a veteribus dicebatur pro dant ⁊ duis pro dederis. Plau. cui ſe virtutem dij danūt lenoniam.

Danubius ⁊ danubiuȝ dr̄. Ser. Iſter fluuius eſt ſcythie qui et danubius nominat. Sal. Nomenqȝ danubiū hȝ ī iugis germanie montis Sarnobe orit ꝑ innumeras gentes dr̄ Danubius: vbi Illiricū attigit Iſter. lx. amnibus acceptis ī mare ī uoluit. Am. li. Hexa. Danubius de occidētalibꝰ partibꝰ barbaroꝝ atqȝ Romanos iterſecās ppl'os donec pōto ipe ꝯdat

Danaus egypti frater Argiuorū rex: qui anno egreſſionis populi iſrael. xxxvij. Stenelo rege expulſa argos tenuit: ibiqȝ q̄nquaginta ānos regnauit. Genuit q̄nquaginta filias q̄ bellides dicte ſūt. He vna nocte viros ſuos egiſti filios preter vnā īterfecerūt. A Danato fit patronymicū femininū Danaides. Sene. ī Hercule. Ut neqȝ fruſtra danaides plenas ferūt

Danae cū ae ſed nõ diph. grece. Δανακ nomē Acriſij filie. Aliqñ tñ diphtongus diuiditur: vt apud Oui. li. ij. de triſ. Quid danaen: danaeſqȝ nurus matremqȝ lyei.

Dapes: ſūt magnifici ⁊ oppipari apparatus. Mar. Illa quidē lauta eſt. dapibuſqȝ inſtructa ſuperbis. Sed nihil oīo te recitante placet. Hinc Dapalis cena q̄ diuerſis amplis dapibꝰ conſtat Ply. Pauonem cibi gr̄a Rome primus occidit orator Hortenſius dapali cena ſacerdotij.

Dapaticus. a. um. qꝺ ē amplū ⁊ magnificū: vt negociū dapaticū

Dapſa apud veteres gñs ſacrificij qꝺ fiebat aut hyeme ſementi. aut vere a grecis Δαψ vocatur.

Dapſilis pe. cor. abundās. liberalis. Greci Δαψιλεα largum dicunt. Col. li. iiij. At ſpionia dapſilis muſto. Δαψι λειαμ largitatem abundantiam rerū: liberalitatemqȝ Uñ nr̄i quoqȝ dapſiles aliqñ lautos ⁊ liberales appellant. Plau. in Aul.

Iſtas magnas factiones dotes dapſiles: nihil moror. i. afflu entes ⁊ largas. Dapſile aduerbium abundāter Sue. in Ueſpa. Sꝫ ⁊ continuabat̄ aſſidue: ac ſepius recte ac dapſile.

Daphnis latīe laur⁹ Fuit teſte Fuio. mercurij fili⁹ formoſiſſim⁹

Daphne ꝓprium nomen puellę nymphę. Et daphne vt docet Stra. nemus apꝺ Antiochenſes. Uide ī dictiōe Epidaphne

Dardanus nomē electerę iouiſqꝫ filij. Qui cum Iaſiū fratrem interemiſſet: inde fugiens ſamothraciam deuenit. Unͫ Uir. Hīs ortus in agris Dardanus idęas phrygię penetrauit ad vrbes Threiciāqꝫ ſamō: q̄ nūc ſamothracia fertur. Et ab ipſo dardano dardania regio in phrygia vocata ē: ⁊ dardanidę populi. hic Ericthoniū genuit q̄ filiū habuit Troē: q̄ troiam: q̄ pus dardania appellabat̄: a ſuo nomine vocauit. Hic filios habuit Aſſaracū ⁊ Illum qui vrbem regiā a ſe Ilion nominauit. huius filius fuit Laomedō priami pater.

Darideus nomē regis pſaꝝ tpe Tiberij Caij ⁊ Claudij īpatoꝝ.

Dareus nomē regis perſarū: qui xxxvj. annos regnauit: cuiꝰ xerſis filius ex Atoſa Cyri filia ſucceſſit in regno: hoc nomē habet pe. ꝓ. quoniā apud grecos ſcribitur per ei diphtongum.

Daricus pe. cor. numiſma pſicū Darij imagine percuſſum.

Darmentius: fluuius Meduallorū ſeſe per confragoſa loca in Rhodanum precipitans.

Daſeia denſitas ſpiritus ⁊ ſignum eſt vocalis aſpiratę.

Dardanarij dicuntur ꝓpolę qui oīa p̄emūt vti demum carius vendant. Dicti a Dardano quodam cōtāminatiſſimo ⁊ pro flagiatiſſimo magno a quo ēt Dardanię artes a Col. vocantur magicę. Eius ſunt verba. At ſi nulla valet medicina repellere peſtem dardanię veniunt artes.

Datatim adaerbium ſigt̄ in vicem dando. Plau. Tum iſti q̄ pila ludunt ſerui ſcurrarum datatim in via.

Datarius: q̄ ī poſtulationibus ac lr̄is manu pontificis maximi ſubſcriptis diē ⁊ locuꝫ notat q̄bus datę ſunt litterę. Datari⁹ a. um. quod. eſt dandum. Lingua vernacula dadare Plau. Eho an nō prius ſalus: nulla eſt mihi ſalus dataria.

Daunia Apulia a Dauno Illyricę gētis claro viro q̄ eā ꝯdidit.

D ante E

De ꝑpoſitio eſt q̄ ſepata mō ſigt̄ απο hoc ē a vel ab vel ex: vt audiui de patre meo. Mō περι vt cum dicimus de ptibus orōnis περί μερων του λογου Mō pp. Ter. ī Eu. Quā tum me amas de fidicina hac Mō deorſū: ſicut ſus ſurſuꝫ Unde ſuſqꝫ deqꝫ fero veteres dicebāt. hoc ē ſurſuꝫ an deorſum res feratur: parui facio Mō memoratiuaꝫ vim habet: vt Cicero ſcripſit de officijs. Modo ſigt̄ non: vt delūbe: qꝺ eſt nō habēs lumbos. Compoſita interdū auctiua ē: ſiue intentiua: vt deamo: depzauo. Interdū diminutiua vt decreſco deferueſco. Interdū ꝓuatiua ſiue negatiua: vt deſpatus demēs dedecet. Interdū localē vim obtinet: vt deambulo deſcendo. Interdū deficiētē vim ſui ſimplicis indicat: vt diſco dediſco: tego detego: doleo dedoleo. Interdū ē honoris exhibitiua: vt defero deduco. Sigt̄ q̄nqꝫ in totuꝫ vel oīo: vt demādo. Q̄nqꝫ apte ſeu palā vt demōſtro. Cōponit̄ āt cū dictione icipiēte ab A vt deamo B vt debacchor C vt decerno D vt deduco E vt decerto F vt defero G vt deglutio H vt debiſco I vt deiicio L vt delabor M vt demiror N vt denudo O vt deoſculor P vt ꝺpello Q vt ꝺquutio R vt deriuo S vt deſudo T vt detraho U vt deuēio. Patit̄ tn̄ nōnūqꝫ eliſionē metri grā: ſicut ī deīde ⁊ dehīc. Uirg. Oſcula libauit natę dehīc talia fatur: vbi elidit̄ e ⁊ dicimus dehinc.

Dehabeo es. ſigt̄ nō hēo. Hiero. ad Euſto. Ita ille moderatur vniuerſa vt nemo quid poſtulet nemo dehabeat.

Deamo valde amo qꝺ vulgo dicitur cordialiter amo. Ter. in Heau. Ne ego ſum fortunatus deamo te ſyre.

Deambulo de loco ad locum: vel hinc inde ambulo: vt fit ſalutis vel relaxationis cā. Ter. in adel. Deambulare huc libituꝫ eſt. Aug. li. v. con. Ante tribunal deambulabat ſolus.

Deambulatorium: locus in quo deambulamus.

Deartuo as, q̄ſi ꝑ arcus incido. Plau. in Capi. Tum igitur ego denunciatus deartutus ſum miſer.

Deauro as. a ſummo vel ad imū auro: vnde deauratus.

Debacchari: ꝓprie eſt prę ebrietate valde furere. Ter. in Adel. Satis debacchatus iam leno es: audi ſi vis nunc: egone debacchatus ſum in te an tu in me: Per tranſlationem vꝺ dicitur cum quis ira percitus furit.

Debellare bello vincere vel capere: ⁊ proprie debellamus homines. expugnamus caſtra vrbes naues ⁊ huiuſmodi. Ply. li. vij. Dareum Alexander debellauit.

Debilis ex de ⁊ habilis: quaſi parum habilis hoc eſt male habitudinis. i. infirmus. hinc Debilitas. ⁊ Debilito as.

Debeo es. debui. itum. Pertinet ad omnia: quibus deuincti ſumus: quod vulgo teneor ſeu debitor: ſiue obligatus ſum dicitur. Cic. Planco. Perfice vt ne minus reſp. tibi q̄ꝫ tu rei pu. debeas. Idem Serui. homo ⁊ maximis meis beneficijs deuinctus ⁊ prope omniū qui mihi debere aliq̄d vident̄ gratiſſimus. Aliq̄n debere eſt dare debere. Plau. in cur. Beat⁹ mihi videor ſubduxi ratiunculā q̄ꝫtū ęris mihi ſit: q̄ꝫtumqꝫ alieni ſiet: diues ſum ſi non reddo eis quibus debeo. Sal. Res aūt opportuna videbat̄ qꝛ is priuatim egregia liberalitate plublicę maximis muneribus grādē pecuniā debebat. Sed cum accipitur pro eo quod vernacula lingua dicimus douere verbum famularium eſt vt. Tu debes legere:

Debitor proprie dicitur is a quo inuito exigi pecunia poteſt inquit Modeſtinus.

Debitio ipſe actus. Cice. Per. q̄ꝫ diſſimilis eſt pecunię debitio ⁊ gratię: nam qui pecuniam diſſoluit ſtatim nō habet id qꝺ reddidit. Qui autem debet: ęs retinere alienum. Gratiam āt ⁊ qui refert habet ⁊ qui hꝫ in eo ipſo quod habet refert.

Debitū ⁊ participiū ⁊ nomē eſſe pōt. Quando nomen eſt ſigt̄ id quod debet̄: vt oē debitū dimiſi tibi. Quando participiuꝫ dicitur obligatum. Liui. li. xxij. Cum Romanus plures q̄ꝫ pęnus recepiſſet: argentūqꝫ ꝓ eis debitū ſępe iactatum ī ſenatu re quam tunc conſuluiſſet p̄res tardius erogaretur.

Decacumino as. pe. cor. cacumen. p̄cido: ſiue cacumine priuo. Col. li. vj. Pōt ēt vulnus ſic diſponi. vt adhuc tenera decacuminetur ne altitudinem. xv. pedum excedat.

Deca grece Δεκα latine decē. Decatos decimus Decas adis. numerus denari⁹: ſeu q̄cq̄d numerꝫ denariū ꝯtinet. Unͫ Liuius libros ſuos decadas nūcupauit qꝛ decē volumina ſingulę ꝯtinerent. Itē decadas decēnalia ſpatia nuncupamus.

Decapolis pe. cor. Iudeę regio eſt decem vrbium tranſiordanem. Hanc multi Ceſaream eſſe dixerunt.

Decarchon gręci eū appellāt q̄ decē pręeſt equitibus.

Decacordium: inſtrumentum muſicū decē chordas habens.

Cecalogus pe. cor. ſacrā volumē qꝺ decē legis p̄cepta cōtinet.

Decaphorus pe. cor. lectica quę vertur a decem hominibus: ſicut. hexaphorus quę a ſex.

Decadoros pe. pro. longus decem palmis.

Decalicatum: calce litum.

Decaluo as. Uide in dictione caluo.

Decedo is. ſigt̄ diſcedo: ꝓprie vꝺ a mandato cuſtodię loco recedo: vt Conſules de prouincia dicunt̄ decedere: ⁊ p̄ſides ꝺ vrbibus. Et decedere eſt deorſuꝫ ire ſiue minui. Lact. lib. j. Id aūt ſolidū exiſtimādū ē: cui nihil decedere id pfectuꝫ cui nihil poſſit accedere. Decedere via eſt per errorē ſiue honoris gratia digredi. Sue. in Cęſa. Et cū luminibus extinctis deceſſiſſet via diu errabūdus tandē ad lucē duce reperto ꝑ anguſtiſſimos tramites pedibus euaſit. Idē ī Tibe. Nec mirū cū palā eſſet: ipſum quoqꝫ eiſdē aſſurgere ⁊ decedere via Plau. in Tri. Decedā ego de via. de ſemita de honore populi. Rurſus decedere ponit̄ ꝓ mori. Et per ſe plenum eſt: vt ſubintelligat̄ vita tanq̄ꝫ de cuſtodia ⁊ gubernatione corporis proficiſci: vt eo mō dicat̄ deceſſit: quo defunctus eſt. Cice. tn̄ in Cato. dixit. Uetat pythagoras ſine iuſſu impatoris dei de preſidio ⁊ ſtatione vitę decedere pro diſcedere: ſed ſp ablatiuum deſiderat: vt exceſſit e vita.

Decerno is. ꝓprie ſtatuo conſtituo definio: ſiue de magnis rebus certam ſententiam profero. Unde ⁊ ſenatus decretum. Ci. li. i. offi. Quare expectanda quidem magis eſt decernen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN